

[Finansministeren.]

Flere af de træk, jeg her har fremhævet ved statsfinansernes stilling under den nuværende konjunkturopgang, vil måske nok kunne genfindes i andre situationer med høj økonomisk aktivitet. Dog tror jeg, man kan sige, at der i år har været tale om en usædvanlig styrkelse af statsbudgettet. Dette skyldes i høj grad, at ekspansionen er foregået under et stort set stabilt prisniveau. En væsentlig del af told- og forbrugsafgifterne er vægtafgifter; dette gælder således afgifterne af drikkevarer, benzin og i nogen grad også tobak. Mens indkomstkatten stiger lige meget, hvad enten forøgelsen af de skattepligtige indkomster er udtryk for en stigning i pengeindkomsterne eller en realindkomstforbedring, vil provenuet af de nævnte vægtafgifter især vokse, hvis der sker en stigning i befolkningens levefod.

Samtidig har det stabile prisniveau også haft betydning for statsudgifterne, navnlig til lønninger og pensioner. Der er siden efteråret 1957 kun sket pristalsregulering af lønningerne med 2 portioner, mens der i de foregående 2 år blev givet 6 løntillæg som følge af prisudviklingen.

I takt med den almindelige økonomiske fremgang er der således sket en gradvis forøgelse af overskuddet på statsbudgettet, der på linje med væksten i importen har virket som en bremse på efterspørgselsstigningen. Denne virkning har i den foreliggende situation været særdeles gavnlig. Med den nuværende høje beskæftigelsesgrad har der ikke været mulighed for en yderligere væsentlig produktionsforøgelse, og en stærkere stigning i efterspørgslen ville derfor have ført til tab af valuta og pres på priser og omkostninger.

Det er tillige værd at understrege, at den stærke vækst i statens indtægter ikke skyldes en forhøjelse af skattesatserne, men alene er en følge af fremgangen i produktion og omsætning. Den er således ikke udtryk for en ekstra byrde, der er lagt på befolkningen, men derimod for den vel-

standsstigning og den forbrugsstigning, vi har haft.

Jeg har i det foregående omtalt, hvorledes den almindelige økonomiske udvikling har påvirket statsfinanserne, men det siger sig selv, at også andre ting har haft væsentlig betydning for budgetstillingen. Som eksempel herpå kan jeg nævne, at stigningen i provenuet af personskatterne i skatteåret 1959-60 er en følge af indkomstfremgangen så langt tilbage som fra 1957 til 1958. Ja, for så vidt har endnu ældre begivenheder haft betydning i kraft af skattefradragetsreglen og fradraget for merindkomst. En anden post på statsbudgettet, der ikke umiddelbart følger aktivitetsudviklingen, er udbetalingen af boligstøttelån. Størrelsen af disse udbetalinger afhænger af mange forskellige forhold: mængden af statslånstilsagn, byggetidens længde, størrelsen af den foranstående prioritering, for blot at nævne de vigtigste.

Resultatet af alle de nævnte faktorer vil, så vidt man nu kan se, blive et overskud på drifts- og anlægsbudgettet på ca. 825 mill. kr. i indeværende finansår — en stigning på ca. 175 mill. kr. fra året før. Driftsindtægterne vil antagelig i år blive ca. 600 mill. kr. større end i fjor, hvoraf som nævnt ca. 400 mill. kr. falder på forbrugsafgifterne, mens personskatterne stort set tegner sig for resten. Drifts- og anlægsudgifterne ventes at blive knap 400 mill. kr. større end i fjor. Blandt de civile driftsudgifter, der anslås 300 mill. kr. højere, er der især 3 hovedposter, som viser stigning. Det drejer sig for det første om udgiften til folke- og invalidepension, der vil blive ca. 100 mill. kr. større end i fjor. En del af stigningen skyldes pristalsregulering af ydelserne samt det mere formelle, at en del af tjenestemandspensionen er omlagt til folkepensionens mindstebeløb. For det andet ventes en lige så stor forøgelse af udgifterne til undervisning og forskning. En af årsagerne hertil er, at forhøjelsen af lærerlønningerne først i år får fuld virkning på statens tilskud til skolevæsenet. Desuden kan der imødeses en